

Specialeansøgning

Region Midtjylland

Vedr. speciale: Dermato-venerologi

Dato: 13. maj 2009

1 Generelle overvejelser i forhold til specialet

1.1 Generelle overvejelser over den planlagte organisering af akutområdet i forhold til specialet

De fleste akutte dermatologiske patienter henvises direkte til Dermato-venerologisk Afdeling S, Århus Universitetshospital, Århus Sygehus fra praktiserende dermatologer, speciallæger i almen medicin, eller andre hospitalsafdelinger.

Hospitaler med fælles akutmodtagelse varetager behandlinger på hovedfunktionsniveau. I forhold til dermato-venerologi diagnosticerer og behandler speciallægepraksis patienter inden for alle diagnosegrupper og varetager størsteparten af hovedfunktionerne.

På baggrund af ovenstående bemærkes, at der vil være akutmodtagelse på følgende hospitaler i Region Midtjylland: Regionshospitalet Horsens, Regionshospitalet Randers, Regionshospitalet Viborg, Århus Universitetshospital, Århus Sygehus, Hospitalsenhed Vest.

I de fælles akutmodtagelser foregår en bred og tværfaglig indledende – og evt. endelig – diagnostik og behandling af akutte og uselekerede patienter. Fra akutmodtagelserne sker der en udskrivning eller overførsel til specialafdeling.

1.2 Generel beskrivelse af og overvejelser over sammenhængen i specialet på tværs af funktionsniveauer

Placering af de lægefaglige specialer i Region Midtjylland tager udgangspunkt i regionens hospitalsplan. Hospitalsplanen udstikker blandt andet de overordnede linjer for beslutninger om samling af funktioner og udvikling af stærke faglige miljøer i Region Midtjylland.

Der vil være én afdeling i Region Midtjylland, som varetager højt specialiserede funktioner, regionsfunktioner og hovedfunktioner. Afdelingen er placeret på Århus Universitetshospital, Århus Sygehus.

Der er sygeplejerskebemandet Dermatologisk Ambulatorium på Regionshospitalet Viborg. Via telemedicinsk opkobling til Dermatologisk Afdeling S i Århus varetages udvalgte observationer og behandlinger.

1.3 Generel beskrivelse af og overvejelser over sammenhængen til andre specialer

På Århus Universitetshospital, Århus Sygehus varetages der funktioner på alle niveauer. Derfor er der behov for samarbejde med mange andre kliniske specialer.

Behandling på hovedfunktionsniveau varetages overvejende af privatpraktiserende speciallæger.

1.4 Implementering

De regionsfunktioner og højt specialiserede funktioner, som der søges om, udføres allerede i dag på de angivne hospitaler og matrikler

1.5 Udvikling og fremtidsplaner

2 Specialets hovedfunktionsniveau

2.1 Generel beskrivelse af og overvejelser over den planlagte organisering af hovedfunktionerne i specialet

Behandling af dermatologiske patienter på hovedfunktionsniveau varetages overvejende af praktiserende speciallæger i dermatologi

Der er en afdeling i Region Midtjylland, som varetager hovedfunktioner. Afdelingen ligger på Århus Universitetshospital, Århus Sygehus.

Jf. afsnit 1.2, er der Dermatologisk Ambulatorium på Regionshospitalet Viborg. Ambulatoriet er bemanded med dermatologiske sygeplejersker som via telemedicinsk opkobling til Dermatologisk Afdeling S i Århus varetager udvalgte observationer og behandlinger.

2.2 Generel beskrivelse og overvejelser over opfyldelsen af anbefalinger til varetagelsen af hovedfunktioner i specialet

Århus Universitetshospital, Århus Sygehus følger anbefalingerne omkring varetagelse af hovedfunktionsniveau i specialet.

3 Specialets regionsfunktionsniveau

3.1 Overvejelser over den planlagte organisering af regionsfunktionerne i specialet

Region Midtjylland søger om varetagelse af regionsfunktioner på Århus Universitetshospital, Århus Sygehus.

Det fremgår af bilag 2a og bilag 2b, hvilke regionsfunktioner det drejer sig om.

3.2 Befolkningsunderlag

Befolkningsgrundlaget for Dermato-venerologisk Afdeling S, Aarhus Universitetshospital, Århus Sygehus varierer mellem 1,8 mio. til 3 mio. indbyggere, alt afhængigt af den enkelte funktion.

Befolkningsunderlaget for hver enkelt funktion fremgår af bilag 2b.

3.3 Overvejelser over opfyldelsen af krav til varetagelsen af regionsfunktioner i specialet

Århus Universitetshospital, Århus Sygehus opfylder alle de krav til regionsfunktionerne som er anført i specialevejledningen for Dermato-venerologi.

Århus Sygehus er en del af Århus Universitetshospital, og der er derved sikret adgang til samarbejde med alle relevante specialer såvel kliniske som parakliniske, som ikke forefindes på matriklen, Århus Sygehus. Hvor der er sagt nej til indberetning til kliniske databaser i skema 2b skyldes dette, at der ikke findes en relevant database.

3.4 Formaliseret samarbejde

Enkelte af de funktioner, der søges varetaget på Århus Universitetshospital, Århus Sygehus, søges ligeledes varetaget af specialpraktiserende dermatologer i Region Nordjylland i et formaliseret samarbejde med Århus Universitetshospital, Århus Sygehus. Det drejer sig om følgende funktioner:

- Kompliceret nævus flammeus, som ikke er højt specialiseret
- Komplicerede kutane hæmangiomer, som ikke er højt specialiseret
- Behandling af kondylomer med CO2-laser
- Psoriasis, som ikke responderer som forventet på gængs lokalbehandling, lys eller systemisk behandling, og hvor biologisk behandling overvejes

Det konkrete samarbejde fremgår af de formaliserede samarbejdsaftaler. Se også ansøgningen fra Region Nordjylland.

3.5 Eventuelt vedr. regionsfunktioner i specialet

Århus Universitetshospital, Århus Sygehus har i øjeblikket specialklinikker inden for følgende områder: Kroniske sår, svær psoriasis, svær atopisk eksem, kontakteksem og arbejdsdermatologi, urticaria, bindevævssygdomme (herunder systemisk og svær lokaliseret sclerodermi), lysdermatoser, venerologi, dermatologisk kirurgi og

laser, avancerede kutane lymfomer, og genodermatoser (arvelige hudsygdomme og syndromer).

Udredning og behandling af øvrige dermatologiske sygdomme varetages på samme høje kvalifikationsniveau, men på blandede programmer.

Alle aktiviteter foregår pt. i regi af Århus Universitetshospital som ovenfor anført. Dog sker helkropsstrålebehandling af avancerede lymfom patienter på Rigshospitalet.

4 Specialets højt specialiserede niveau

4.1 Overvejelser over den planlagte organisering af højt specialiserede funktioner i specialet

Region Midtjylland ansøger om højt specialiseret funktion på Århus Universitetshospital, Århus Sygehus.

Det bemærkes, at funktionen ”Anafylaktisk reaktion i forbindelse med narkoser” udredes på Lungemedicinsk Afdeling B på Århus Universitetshospital, Århus Sygehus eller, undtagelsesvist, på Rigshospitalet.

Det bemærkes, at funktionen ”Hereditært angio-ødem” ikke søges varetaget i Region Midtjylland. Funktionen varetages på Odense Universitetshospital.

4.2 Befolkningsunderlag

Befolkningsgrundlaget for Dermato-venerologisk Afdeling S, Aarhus Universitetshospital, Århus Sygehus varierer mellem 1,8 mio. til 3 mio. indbyggere, alt afhængigt af den enkelte højt specialiserede funktion.

Afdelingen varetager højt specialiserede funktioner inden for specialet, både for Region Midtjylland og Region Nordjylland.

Befolkningsunderlaget for hver enkelt funktion fremgår af bilag 2b

4.3 Overvejelser over opfyldelsen af krav til varetagelsen af højt specialiserede funktioner i specialet

Århus Universitetshospital, Århus Sygehus opfylder de krav som de ansøgte højt specialiserede funktioner fordrer ifølge specialevejledningen for dermatovenerologi. Hvor der er sagt nej til indberetning til kliniske databaser i skema 2B skyldes dette, at der ikke findes en relevant database.

Århus Sygehus er en del af Århus Universitetshospital, og der er derved sikret adgang til samarbejde med alle relevante specialer såvel kliniske som parakliniske, som ikke forefindes på matriklen, Århus Sygehus.

4.4 Formaliseret samarbejde

Der søges ikke højt specialiserede funktioner i et formaliseret samarbejde.

4.5 Eventuelt vedr. højt specialiserede funktioner i specialet

Region Midtjylland har yderligere følgende bemærkninger til de søgte højt specialiserede funktioner:

Kompliceret fødevareallergi med systemiske symptomer

Dermatologisk Afdeling S på Århus Universitetshospital, Århus Sygehus udreder i øjeblikket disse patienter med relevant anamnese, priktest med standard fødevareallergener samt prik-priktest med friske fødevarer. Desuden måles der specifik IgE

over for mistænkte fødevarer i form af RAST test og der måles total IgE. Dermatologisk afdeling på Århus Universitetshospital, Århus Sygehus har stor ekspertise inden for atopisk eksem og urticaria, og det er ofte disse patientgrupper, der kan have komplicerende fødevareallergi. Vedrørende fødevareprovokation har vi et samarbejde med Pædiatrisk Afdeling, Aarhus Universitetshospital.

Diagnostik af kompliceret medicinoverfølsomhed, hvor sværere hududslæt eller toxisk epidermal nekrolyse (TEN) er hovedsygdommen:

Svære medikamentelle hudreaktioner består blandt andet af akut generaliseret eksanthematøs pustulose (AGEP), erythema multiforme major, Stevens Johnsons Syndrom (SJS) og TEN. Diagnostik af årsagen til disse hudreaktioner består i dag primært af medicin anamnesen kombineret med viden om hvilke medikamina, der med størst sandsynlighed har givet anledning til reaktionen. Herefter seponeres de relevante lægemidler og patienten udstyres med cave kort.

Med hensyn til diagnostik af patienter med TEN er det direkte kontraindiceret at provokere patienterne med mistænkte medikamina, da dette kan udløse et nyt livstruende og eventuelt dødeligt forløbende tilfælde af TEN.

Dermatologisk Afdeling S på Århus Universitetshospital, Århus Sygehus har lang erfaring med at behandle patienter med de nævnte diagnoser.

Dermatologisk afdeling på Århus Universitetshospital, Århus Sygehus har et tæt samarbejde med Patologisk Institut, Aarhus Universitetshospital omkring diagnosen af disse tilstande, og ved klinisk mistanke om SJS og TEN foretages akut frysemikroskopi af hudbiopsier fra patienten.

Patienter, der kræver intensiv observation og behandling, indlægges fysisk på intensivafdelingen på Aarhus Universitetshospital, Århus Sygehus og behandles i et samarbejde mellem Dermatologisk Afdeling S og Anæstesiologisk Afdeling med inddragelse af øvrige relevante specialer ved behov.

Dermatologisk afdeling på Århus Universitetshospital, Århus Sygehus anvender de til enhver tid bedst dokumenterede og mest effektive behandlinger og reviderer løbende vores behandlingsinstrukser. Dette gælder både for de lægelige og de sygeplejefaglige behandlinger.

Dødeligheden for TEN er i den internationale litteratur opgjort til ca. 30 %. Dermatologisk Afdeling S på Aarhus Universitetshospital, Århus Sygehus har ikke haft dødsfald forårsaget af TEN inden for de sidste 20 år.

Primært kutane lymfomer

Diagnosen primært kutant lymfom stilles oftest på baggrund af histologisk undersøgelse, men kan i de tidlige stadier stilles alene ud fra klinikken. I visse tilfælde anvendes Flow-cytometri og receptor-gen-rearrangements analyse også i diagnostikken. Når diagnosen er stillet, udredes patienterne med CT-scanning og knoglemarvsundersøgelse. Samtlige undersøgelser tilbydes på Dermatologisk afdeling, Aarhus Universitetshospital, Århus Sygehus.

Behandlingen inkluderer potent lokalsteroid, lokal kemoterapi med kvælstofsenepsgas penslinger, ultraviolet bestråling (smalspektret UVB og PUVA), lokal strålebehandling af huden, helkrops strålebehandling, fotoferease eller medicinsk be-

handling (Methotrexat, Acitretin, Interferon, pegyleret interferon, Bexaroten og Alemtuzumab) og kombinationer heraf.

Dermatologisk afdeling, Aarhus Universitetshospital, Århus Sygehus anvender samtlige behandlinger. I Danmark tilbydes helkrops strålebehandling kun på Onkologisk afdeling på Rigshospitalet. Dermatologisk afdeling på Aarhus Universitetshospital, Århus Sygehus henviser derfor patienter hertil, og i øjeblikket pågår et samarbejde mellem Dermatologisk afdeling i Århus, Dermatologisk afdeling på Bispebjerg Hospital og Onkologisk afdeling på Rigshospitalet, hvor patienter med primært kutane lymfomer behandles i protokol med henblik på at optimere og evaluere behandlingen. Samtlige øvrige behandlinger tilbydes på Dermatologisk afdeling i Århus, enkelte dog i samarbejde med andre afdelinger på Aarhus Universitetshospital.

Dermatologisk afdeling i Århus er den eneste afdeling i Nordeuropa, som tilbyder lokal kemoterapi med kvælstofsennepsgas, og vi modtager som følge heraf patienter fra hele Danmark til denne behandling. Afdelingen har stor erfaring med denne behandling, da den har været anvendt hos os i næsten 40 år.

I de seneste år har Dermatologisk Afdeling på Aarhus Universitetshospital, Århus Sygehus, i samarbejde med Klinisk Immunologisk afdeling på Aarhus Universitetshospital, som den eneste afdeling i Danmark tilbudt fotoforese behandling til patienter med kutane lymfomer, hvorfor afdelingen også har modtaget henvisninger fra hele landet til denne behandling.

Der er etableret et formaliseret samarbejde i form af en murstensløs centerdannelse mellem Dermatologisk afdeling S og Hæmatologisk Afdeling på Aarhus Universitetshospital, Århus Sygehus, hvor patienter med udbredte, svære former for kutane lymfomer vurderes ved fælles-konferencer og herefter behandles i et samarbejde mellem de to specialer.

Dermatologisk afdeling på Aarhus Universitetshospital, Århus Sygehus har i samarbejde med Dermatologisk afdeling på Bispebjerg Hospital taget initiativ til, at der i Danmark i foråret 2009 etableres en gruppe involverende hæmatologer, patologer og dermatologer med særlig interesse for kutane lymfomer.

Ligeledes foregår der i samarbejde med Onkologisk afdeling Rigshospitalet og Dermatologisk afdeling Bispebjerg Hospital aktuelt forskning omkring helkrops strålebehandling. I efteråret 2009 søges etableret et Ph.d. projekt ved Dermatologisk afdeling på Aarhus Universitetshospital, Århus Sygehus vedrørende basale molekylærbiologiske mekanismer af betydning for udviklingen af primære kutane lymfomer.

Vasculære læsioner

Dermatologisk afdeling på Aarhus Universitetshospital, Århus Sygehus har en over 20 år lang tradition for behandling, forskning og udvikling indenfor laser og varetager uddannelse af kommende speciallæger indenfor feltet.

Dermatologisk afdeling på Aarhus Universitetshospital, Århus Sygehus råder over en lang række forskellige laser og pulslight apparater som kan anvendes til at give patienterne det bedst mulige individuelle behandlingstilbud. Følgende apparater er til rådighed i afdelingen: 3 Ellipse maskiner (Intens Puls Light 530-950 nm), V-beam laser (langpulset farvestoflaser 595nm), Diodelaser laser (810nm til intersti-

tiel og extern behandling), Fotona YAG/KT (1064/532 nm), Gentle YAG laser(1064), Fotona Erbium YAG laser (2940nm), og 2 Co2 laser apparater(10600 nm).

Dermatologisk afdeling på Århus Universitetshospital, Århus Sygehus har ca. 20 gange årligt hele behandlingsdage med patienter i generel anæstesi, hvor der behandles både børn og voksne med kompliceret og udbredt naevus flammeus og vaskulære læsioner. På indikation foretages der også interstitiel laserbehandling.

Dermatologisk afdeling på Århus Universitetshospital, Århus Sygehus er tovholder for det murstensløse Hæmangiomcenter på Aarhus Universitetshospital, der har eksisteret i en årrække.

Der afholdes fælleskonferencer hvor patienter med kompliceret naevus flammeus og andre vasculære malformationer ses og vurderes af neuroradiologer, plastikkirurger, ortopædkirurger, pædiatere, øjenlæger, karkirurger og dermatologer. Dette arbejde inkluderer også vurdering og behandling af patienter med komplicerede hæmangiomer med stor størrelse, hurtig vækst og/eller mistanke om A-V shunt.

Der er i øjeblikket iværksat et kvalitetssikringsprojekt hvor resultaterne af det tværfaglige samarbejde beskrives.

Dermatologisk afdeling på Århus Universitetshospital, Århus Sygehus samarbejder også internationalt med andre højt specialiserede afdelinger indenfor laserbehandling, blandt andet i Berlin og Hamborg.

Kompliceret systemisk sclerodermi med påvirkning af multiple organsystemer

Målet med behandling er at stoppe progression af sygdom i såvel hud som indre organer. Hertil anvendes på Dermatologisk afdeling på Århus Universitetshospital, Århus Sygehus specialiseret sårbehandling, corticosteroider lokalt og peroralt, UVA-1 lysbehandling, immunsuppressiva og vasodilaterende midler som ca-antagonister og fosfodiesterase-inhibitor V produkter i svære eller hurtigt progredierende tilfælde. Desuden behandles patienternes interne komplicerede organinvolvementer med specifikke midler. Endvidere lægges vægt på information om sygdom, ledskånende foranstaltninger, hjælpemidler og der udarbejdes genoptræningsplan samt ydes rådgivning vedrørende patientens fremtidige arbejdsliv og muligheder for flexjob, rehabilitering med mere i det omfang, der er behov. Behandling, kontrol og tilbagevendende status på patienterne med kompliceret systemisk sclerodermi giver mulighed for at gribe ind ved begyndende betydende forværring af feks. lungefibrose, pulmonal hypertension eller nyresygdom, som især for de 2 sidstnævnte vedkommende har en langt bedre prognose ved tidlig indgriben. I takt med bedre behandlingsmuligheder af digitalisår, immunsupprimerende behandlingstiltag, og specifikke behandlinger rettet mod specifikke organmanifestationer er prognosen bedret og hermed er patienternes behov for yderligere behandlinger og vedligeholdende genoptræning og hjælpemidler øget.

Dermatologisk afdeling på Århus Universitetshospital, Århus Sygehus har udviklet et team bestående af speciallæger, yngre læger, specialuddannede sygeplejersker, fysioterapeut, ergoterapeut, diætist og socialrådgiver til at varetage de mange facetterede opgaver omkring disse svært syge patienter. Speciallægerne virker desuden som tovholdere for patienterne, når de udredes på samarbejdende afdelin-

ger..Afdelingen får i øjeblikket henvist patienter med svær systemisk sclerodermi fra hele Danmark.

Lederen af sclerodermi teamet overlæge, Ph.D. Anne Braae Olesen er medlem af den europæiske, faglige og videnskabelige sammenslutning Eustar vedrørende systemisk sclerodermi, og afdelingen følger de europæiske guidelines vedrørende udredning, statusundersøgelserprogram og behandling.

Desuden foregår der betydelig forskningsaktivitet vedrørende sygdommen på afdelingen.